

1. Referentie

Referentie	Van Assche, V. & Hermans, G. (2000). <i>Grenzen, gezag en begeleiding: dilemma's van jeugdwerkers en opvoeders. PSW-papers 2000/11</i> . UA, Departement Politieke en Sociale Wetenschappen.
Taal	Nederlands
ISSN	1373-0770
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

'Probleemgedrag' van jongeren stond de voorbije jaren herhaaldelijk in de aandacht. Vanuit de bezorgdheid om deze jongeren en om de samenleving worden verschillende antwoorden gesuggereerd. Wanneer deze jongeren opgevangen worden door jeugdwerkers en opvoeders is het probleem echter niet van de baan, het is alleen verschoven. Dit artikel gaat aan de hand van een kwalitatief onderzoek na hoe jeugdwerkers en opvoeders omgaan met spanningen en conflicten in het groepsmatig werken met jongeren.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs, vrije tijd, welzijn en gezondheid
Trefwoord(en)	Jeugdwerk, probleemgedrag, sancties/maatregelen

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Veerle Van Assche & Greetje Hermans o.l.v. Prof. Dr. Jan Lauwers Universiteit Antwerpen Departement Politieke en Sociale wetenschappen Vakgroep Cultuur & Welzijn Grote Kauwenberg 18 2000 Antwerpen Tel: 03/220.43.05 Fax: 03/220.43.01 www.ua.ac.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Op welke manier reflecteren jeugdwerkers en opvoeders uit verschillende sectoren over het omgaan met spanningen en conflicten in het groepsmatig werken met jongeren? Welk discours ontwikkelen jeugdwerkers en opvoeders over de te ondernemen acties ten aanzien van deze jongeren? Welke strategieën gebruiken ze ter verandering van hun gedrag en denkwijze?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks - methode	Diepte-interviewing van jeugdwerkers en opvoeders
----------------------	---

Onderzochte groep	In totaal 104 jeugdwerkers en opvoeders die jongeren begeleiden van 15 jaar of ouder. Zij komen uit vier sectoren (37 werkingen Kansarme Jeugd, 37 Residentiële instellingen van de Bijzondere Jeugdbijstand, 15 jeugdbewegingen en 15 schoolinternaten.).
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Dilemma 1: grensbepaling	Uit het onderzoek destilleert men twee verschillende soorten van grensbepaling: 1) strikte grenzen - Probleemdefiniëring: correctie van probleemgedrag, conflicten zijn regelovertradingen, conflicten voorkomen en vermijden, sancties en vaste afspraken, kort op de bal spelen. - Hoofdmotivatie achter dit strenge optreden is vaak de bescherming van de groep (besmettingsgevaar) - Imago van de werksort: probleemgedrag en omgaan daarmee past niet in ons aanbod 2) flexibele grenzen - definitie: druggebruik of agressie is een indicator van problemen of een sleutel om die problemen op te lossen. Er wordt niet op het gedrag gereageerd, maar op de persoon achter het gedrag. meer situationeel en individueel - het gaat om bescherming van het individu om de binding met het individu - Verantwoording vanuit het mandaat van de organisatie (wij werken met probleemgedrag, daar dienen we voor) Tendensen in de verschillende sectoren: - Jeugdbewegingen en internaten gaan vaker over tot groepsgerichte grens, in tegenstelling tot werkingen kansarme jeugd en bijzondere jeugdbijstand. Bij deze laatste twee reageren de jeugdbegeleiders vaker vanuit een welzijnsdefinitie waarbij hun opdracht en de bescherming van het individu centraal staan. - Het gaat om extremen, geen enkele werking kan zich permitteren om extreme nadruk te leggen op de een of de andere aanpak.
Dilemma 2: Gezag	Twee manieren om gezag te vestigen: 1) Leidingsgezag - basis van het gezag: fysisch overwicht, mentaal overwicht - motivatie: kunnen afdwingen - Groep/individu: gezag vestigen in de groep, groepsgericht gezag. 2) Vertrouwensgezag - Basis van het gezag: vertrouwensband, communicatie, gesprek - motivatie: kunnen overtuigen - Groep/individu: gezag vestigen t.o.v. individu; individueel gezag Tendensen in de verschillende sectoren: - In alle vier de vormen van jeugdwerk komen beide aanpakken voor. Toch kiezen meer jeugdwerkers uit bijzondere jeugdbijstand en werkingen kansarme jeugd voor bindingsgezag dan jeugdwerkers uit jeugdbewegingen en internaten. - Het gaat weerom om 2 extremen die niet houdbaar zijn.
Dilemma 3: Hoe conflicten aanpakken als werkpunt?	Aanpakken van conflicten om aan de groep te werken of om aan het individu te werken: 1) groepsbegeleidingswerk - doelstelling: gericht op ontwikkeling via de groepswerking; groep versterken, ontwikkelen en begeleiden - motivatie achter het optreden: bezorgdheid voor de functie van de groep - actieterrein: werken aan groepsvorming, aan onderlinge relaties, aan onderlinge verstandhouding, en herstel van groepsrelaties 2) individueel begeleidingswerk - doel: gericht op individuele gedragsverandering - motivatie: individu versterken, ontwikkelen en begeleiden, bezorgdheid voor individu - actieterrein: werken aan weerbaarheid, vaardigheden en probleeminzicht. Tendensen in de verschillende werksoorten: Jeugdbeweging en internaten leggen de nadruk op groepsbegeleiding, Bijzondere Jeugdbijstand legt eerder nadruk op individuele begeleiding. Werkingen kansarme jeugd nemen een middenpositie in. In alle sectoren zijn zowel de groepswerking als de individuele begeleiding aanwezig! Beide hebben echter telkens een andere functie!
Beïnvloedende	Waarom kiezen jeugdbegeleiders voor een bepaalde aanpak? Enkele mogelijke beïnvloedende

factoren	factoren worden bondig gesuggereerd: - type jongeren dat men bereikt - de positie die men als jeugdwerker in het maatschappelijk veld inneemt - mandaat dat elk van de werksoorten krijgt vanuit het beleid en vanuit andere actoren in het pedagogisch veld - Structuur en cultuur van de organisatie: omvang van het takenpakket, grootte van de leefgroepen, visie van de werking of het team - 'cultuur' van de jeugdbegeleiders - structurele omkadering van de werkingen (residentieel, semi-residentieel of ambulant)
----------	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Hermans, G., Van Assche, V. & Lauwers, J. (2000). Omgaan met grenzen: reflecties van jeugdwerkers en opvoeders. Rapportering van de vierde fase van het onderzoeksproject 'Zorg en Maatschappelijke Integratie', uitgevoerd in opdracht van de Minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke kansen. Antwerpen: Universitaire Instelling Antwerpen.

9. Samenvatting

Dit artikel is gebaseerd op het onderzoek 'zorg en maatschappelijke integratie' maar is zelf geen onderzoeksrapport. Dit onderzoek was een kwalitatief onderzoek (104 diepte-interviews) in 4 sectoren: 37 werkingen Kansarme Jeugd, 37 Residentiële instellingen van de Bijzondere Jeugdbijstand, 15 jeugdbewegingen en 15 schoolinternaten. De vrijetijdsector en residentiële context worden tegenover elkaar geplaatst en ook probleemjongeren versus mainstream jongeren.

Het artikel handelt over drie vragen en dilemma's die spelen in de dagelijkse praktijk van jeugdbegeleiders: hoe omgaan met grenzen, hoe gezag vestigen en hoe conflicten aangrijpen als werkpunt? Bij elk dilemma onderscheid men twee manieren om hiermee om te gaan. Bij het eerste dilemma 'Omgaan met grenzen' onderscheid men strikte grenzen en flexibele grenzen. Bij het tweede dilemma 'Hoe vestig ik gezag?' vinden de onderzoekers twee mogelijkheden terug: gezag op basis van 'goed leiderschap' en gezag op basis van 'goed mentorschap'. Bij het derde dilemma 'Conflicten als werkpunt' worden individueel begeleidingswerk en groepsbegeleidingswerk van elkaar onderscheiden. Telkens wordt benadrukt dat het om twee extreme standpunten gaat, die in de praktijk genuanceerd voorkomen.